

Feest van de Geest door de kracht van God

(Studie bij de Pinksterprediking uit Hand.1:8 en Efeziërs 3:14-21; 27 mei 2007 EDRN)

J.C. Bette

Wanneer komt Jezus als koning terug?

Lange tijd hadden de discipelen de hoop gehad dat Jezus het Koninkrijk van God definitief op aarde zou vestigen (vgl. Luc.19:11) en dat Hij als Messias uit het huis van David Israël zou verlossen van zijn vijanden. Nu Jezus is teruggekomen uit de doden en hun geboden heeft Jeruzalem niet te verlaten, terwijl Hij hun de Heilige Geest belooft (vgl. Jes.32:15), zien zij dit als een aankondiging van de nieuwe tijd (vgl. Joël 2:28-3:1,2), die begint bij het herstel van 'het koningschap aan Israël' en uitloopt op 'het herstel van alle dingen' (3:21). Bij het herstellen van 'het koningschap aan Israël' dachten zij aan het herstel van de nationale onafhankelijkheid onder leiding van de door God gezalfde koning (Messias) uit het huis van David (vgl. Ezech.37:24; Micha 4:6-8).

De Here Jezus ontkent niet dat het koningschap aan Israël hersteld zal worden. Ook het NT ziet uit naar een koningschap van Jezus Christus op aarde, waarbij Hij met zijn heiligen (de gelovigen uit Israël en de heidenen) de wereld zullen regeren (Openb.20:1-7, vgl. Dan. 7:13,14,22,27). Deze heerschappij zal echter pas beginnen met de wederkomst van de Here Jezus (vgl. 3:21; Matt.24:23). De woorden *chronos* (tijd) en *kairos* (gelegenheid) zijn niet identiek. De uitdrukking 'tijden en gelegenheden' (vgl. 1 Thess.5:1) is echter een vaste aanduiding voor de gebeurtenissen rond de wederkomst van de Here Jezus. Dat de Vader die tijd 'in zijn eigen macht gesteld heeft' houdt in dat God zelf zal bepalen wanneer deze dag zal zijn (vgl. Matt.24:36; 2 Petr.3:4-10).

Waar vinden wij die geloven de kracht 'totdat Hij komt'?

De discipelen krijgen dus geen antwoord op de vraag: Wanneer? Zij moeten slechts voldoen aan de opdracht (vgl. Matt.24:43vv.; 25:14vv.). Daartoe zullen zij 'kracht ontvangen'. *dunamis* (kracht) is hier de krachtige werking van de Heilige Geest die hen zal leiden, hun vrijmoedigheid zal geven en hen in staat zal stellen wonderen en tekenen te doen die de boodschap van het Evangelie bevestigen. Vanaf het moment dat zij vervuld worden met de Heilige Geest zullen de apostelen en met hen de andere aanwezige discipelen 'getuigen zijn' (Luc.24:48). Reeds in de evangeliën wordt het 'getuige zijn' van Jezus Christus in verband gebracht met de Heilige Geest (vgl. Marc.13:9-11; Luc.21:13-15). Bij dit 'getuige zijn' gaat het in de eerste plaats om het getuigenis afleggen van Jezus' opstanding (2:32; 3:15; 10:41; 13:31), maar daarnaast ook in ruimere zin het verkondigen van alles wat Jezus gedaan en gezegd heeft, inclusief de vergeving van zonden in Zijn naam (5:32; 10:39). Uitdrukkelijk noemt de Here Jezus Jeruzalem en vervolgens geheel Judea als de plaats waar de verkondiging van het Evangelie moet beginnen. Het heil is in de eerste plaats bestemd voor de Joden (vgl. Rom.1:16; 2:10). Dan volgt het gebied van de half-joodse, half-heidense Samaritanen en tenslotte 'tot aan het uiterste der aarde'. Zie de profetische belofte in Jes.49:6 LXX (Luc.24:47; vgl. Matt.28:19).

Gebed om kracht en volheid van de Geest (Efeziërs 3:14-21)

Hier (3:14) begint Paulus met het gebed voor de gelovigen, opdat ook zij de rijke inhoud van Gods geheimenis (vs.9) zullen leren kennen en bevatten (vs.18). Voorbede voor de gemeente is een kenmerkend gegeven in Paulus' brieven (vgl. 1:17vv.; Fil.1:9vv.; Col.1:9vv.). Dit gebed van Paulus bestaat uit één lange zin en eindigt in een lofprijzing (vs.21). De normale gebedshouding van de joden was staande (Matt.6:5). Het buigen van de knieën (knielen) is een teken van onderwerping en eerbied (vgl. Rom.11:4; 14:11; Fil.2:10). De uitdrukking 'de Vader van onze Here Jezus Christus' (vgl. 1:3) benadrukt nog eens, dat God in de eerste plaats de Vader is van de Here Jezus Christus en door Hem de Vader van alle gelovigen.

De boodschap van **vers 15** is, dat alle levende wezens, of het nu gaat om mensen of om engelen, hun oorsprong hebben vanuit God, omdat Hij ze heeft geschapen. Het 'uit wie' heeft betrekking op 'de Vader' (vs.14) en niet op 'Jezus Christus'. Het woord *patria* (familie, stam, geslacht) vormt nl. een woordspeling met *pater* (Vader) in het vorige vers. Bij *patria* gaat het om een groep mensen die een gemeenschappelijke voorvader hebben. Zo kan God de voorvader genoemd worden van alle mensen (vgl. Hand.17:28,29) die 'op aarde' leven en tevens de 'Vader' van alle engelen, die zich 'in de hemelen' bevinden (vgl. Job 1:6: de engelen als 'zonen Gods'). *ouranoi* (hemel, hemelen) is een meervoudig woord; dit heeft waarschijnlijk te maken met het feit, dat ook het Hebreeuwse *sjāmajim* (hemel) meervoudig is.

In vers 16 begint Paulus' eigenlijke gebed. Hij bidt dat God de Vader aan de gelovigen de gave van de Heilige Geest schenkt. In 1:17,18 benadrukte Paulus het aspect van inzicht en openbaring, dat met het ontvangen van de Heilige Geest verbonden is; hier gaat het meer om het aspect van de kracht (vgl. Hand.1:8; 10:38; Col.1:11). *doxa* (heerlijkheid, luister, 1:12,14,17; 3:21) is één van de belangrijkste kenmerken van God; Paulus vraagt niet of God vanuit die heerlijkheid de gelovigen kracht wil geven, maar overeenkomstig,

dat is naar de mate van ‘de rijkdom van Zijn heerlijkheid’ de gelovigen wil bekrachtigen, d.w.z. overvloedig en royaal. De uitdrukking ‘rijkdom van Zijn heerlijkheid’ (1:18; Rom.9:23) wordt door Paulus gebruikt, omdat de heerlijkheid van God niet in één woord valt te beschrijven (vgl. rijkdom van Zijn genade, 1:7). De woorden ‘gesterkt te worden’ staan in een vorm die wijst op een éénmalige bekrachtiging van de Heilige Geest. De gelovigen hebben deze kracht nodig om te getuigen (Hand.1:8), om te leven overeenkomstig hun nieuwe positie in Christus en om stand te houden tegen de boze machten (6:10). De ‘innerlijke’, geestelijke mens (Rom.7:22, vgl. 1 Petr.3:4) staat tegenover de uiterlijke, lichamelijke mens, die vervalt (2 Cor.4:16). ‘De innerlijke mens’, waarmee Gods Geest Zich verbindt, betekent zoveel als het geestelijke centrum van de mens. In vs.17 wordt dit het ‘hart’ genoemd (2 Cor.1:22; Gal.4:6). Het volgende wat Paulus de Vader vraagt, is dat Christus in hun harten komt wonen. Hiervoor ging het om de kracht die door de Heilige Geest wordt verleend, hier gaat het om de gemeenschap met de opgestane en verheerlijkte Heer, die eveneens door de Heilige Geest wordt ervaren. De Heilige Geest is tevens de Geest van Jezus (Hand.16:6,7; Rom.8:9). Zo kan dan ook de inwoning van de Heilige Geest omschreven worden als een wonen van Christus in de gelovige (Rom.8:9,10, zie ook Joh.14:23). Het werkwoord ‘wonen, bewonen’ vgl. Col.1:19 wijst op een permanente woonplaats, niet op een tijdelijke verblijfplaats. De beste vertaling is ‘gaan wonen’, ‘komen wonen’. Kennelijk richt Paulus zich in vs.16 en 17 tot pas bekeerden, die de kracht van de Heilige Geest nog niet op die manier hadden ontvangen. Het ontvangen van de Heilige Geest (en daarmee de inwoning van Christus) geschiedt door middel van, langs de weg van het geloof (vgl. Gal.3:2,5). Christus neemt plaats ‘in de harten’ het hart is het geestelijke centrum van de mens, vergelijkbaar met ‘de innerlijke mens’ (vs.16, vgl. 1 Petr.3:4). Verschillende vertalingen trekken de uitdrukking ‘in liefde geworteld en gefundeerd’ bij het vorige vers, zodat vs.18 begint met ‘opdat’(vgl. WV). In de grondtekst horen deze woorden bij vs.18; de zin die met ‘opdat’ begint, is dan het gevolg van het geworteld en gefundeerd zijn in liefde (NBG). ‘In liefde’ kan slaan op de liefde van God en Christus voor de gelovigen, maar zal hier toch allereerst betrekking hebben op het nieuwe bestaan van de gelovigen in Christus, dat door liefde voor elkaar en voor de Heer wordt gekenmerkt (vgl. 1:15; 4:2,15; Col.2:2; 3:14). ‘Geworteld en gefundeerd in liefde’ (vgl. Col.2:7: geworteld en opgebouwd wordend in Hem) geeft aan, dat de onderlinge liefde de basis is voor een beter verstaan van Gods geheimenissen (zie ook Col.2:2,3). ‘Samen met alle heiligen’ kan bedoeld zijn als een omschrijving van alle gelovigen (vgl. 4:12; Col.1:28: ieder mens), maar ook om nog eens te benadrukken, dat de gelovigen met een heidense achtergrond ‘samen met alle heiligen’ van Joodse afkomst (vgl. 2:19; 3:5) Gods geheimenissen zullen kunnen begrijpen. Met ‘de breedte en lengte en hoogte en diepte’ wordt een volheid aangegeven. Paulus’ woorden zijn waarschijnlijk terug te voeren op Job 11:8-9; daar gaat het evenals hier om ‘de geheimenissen van Gods wijsheid’ (vgl. Job 11:6,7 met Ef.3:3,4,9,10; Col.2:2).

Tevens worden de gelovigen door hun onderlinge liefde in staat gesteld ‘te kennen de liefde van Christus’. Paulus’ woordgebruik is hier in vs. 19 bepaald moeilijk. Waarschijnlijk moeten we de woorden *gnōsis* (kennis) en *plērōma* (volheid) verklaren vanuit een gnostisch front. Met opzet gebruikt Paulus de ‘technische termen’ van de vroege gnostiek om aan te geven, dat de ware kennis, nl. de kennis van ‘de liefde van Christus’, alle zgn. kennis, gnostische wijsheid te boven gaat (vgl. 1 Cor.1:22-25; 8:1,2; 13:2,8; Fil.3:8). In Col.1:9,10 stelt Paulus, dat ‘rechte kennis van God’ het gevolg is van kennis van de wil van God en gehoorzaamheid daaraan. In Jezus Christus woont de ‘volheid van God’ (Col.1:19; 2:9) en omdat Christus in de gelovigen woont (vs.17) en gelovigen in Christus zijn, hebben zij ook ‘de volheid van God’ ontvangen. Het woord ‘volheid’ werd ook vaak door de gnostici gebruikt om het totaal aan geestelijke machten en overheden in de hemelse gewesten aan te geven. Paulus maakt duidelijk, dat de werkelijke ‘volheid van God’ alleen te vinden is in Christus.

De vermelding van de liefde van Christus en de volheid van God loopt uit op een spontane doxologie (lofprijzing) in vs. 20. Dit gebeurt bij Paulus wel vaker (Rom.11:33-36). God wordt geprezen als Degene, die bij machte is veel meer te doen dan mensen vragen of beseffen (vgl. Rom.16:25). Daarmee verwijst Paulus niet alleen naar Gods almacht, maar ook naar het concrete plan dat Hij heeft met de gelovigen; dit plan overtreft het menselijke voorstellingsvermogen (1 Cor.2:9). Datgene wat God gaat doen, is overeenkomstig de kracht die nu reeds werkt in de gelovigen. Hiermee bedoelt Paulus de kracht van de Heilige Geest, die een voorproef is van de opstandingskracht waardoor de gelovigen bij de komst van Christus zullen worden verheerlijkt. Deze verheerlijking gaat al het menselijk vragen of bedenken te boven. De heerlijkheid die in vs. 21 wordt genoemd, heeft twee aspecten. In de eerste plaats gaat het om een eeuwigdurende lofprijzing aan God, waarbij Zijn ‘glorie’ wordt erkend en beleden. Deze hulde wordt Hem gebracht door de gemeente die ‘in Christus Jezus’ is, d.w.z. die door het geloof met Hem is verbonden. In de tweede plaats gaat het om de eeuwigdurende ‘heerlijkheid’ die God aan de gemeente heeft gegeven (vgl. Joh.17:22). Met ‘tot alle geslachten van de eeuw der eeuwen’ duidt Paulus de eeuwigheid aan, die enerzijds voor de gelovigen al is begonnen, maar anderzijds pas werkelijk aanbreekt bij de komst van Christus. Bij ‘geslachten’ moeten we niet aan generaties denken, maar aan ‘perioden’: Gods lof en heerlijkheid zal in alle perioden van de eeuwigheid doorgaan. De tekst van deze studie is grotendeels genomen uit wat wij eerder schreven in de zeventiendelige Studiebijbel op het Nieuwe Testament, zie www.studiebijbel.nl).